

היום נלמד בעזרת ה':

סנהדרין דף ד

אמר רב יצחק בר יוסף אמר רבי יוחנן כולו סבירא להו יש אם למקרא: יש חמישה תנאים הסוברים שאנו דורשים את המקרא על פי האופן בו אנו קוראים ולא אחר הצורה בו נכתב בתורה. והם: רבי, רבי יהודה בן רועץ, בית שמאי, רבי שמעון, ורבי עקיבא.

רבי הא דאמרן: היינו שדורשים הפס' ירשיען לפי צורת המקרא שכתוב בלשון רבים וכמו שנתבאר לעיל שביאר רבי שכיון שכתוב גם ירשיעון בלשון רבים וגם אלהים היינו ארבעה דיינים ואין בית דין שקול ולכך מוסיפים עוד אחד נמצא שצריך חמישה דיינים לתחילת דין.

רבי יהודה בן רועץ: שכתוב בפס' 'ואם נקבה תלד וטמאה שבעים', שאפילו שאם היינו דורשים לפי הצורה בו כתוב בתורה היה מקום ללמוד שהיא טמאה במשך שבעים יום, ולכך הוזקקה הברייתא לבאר שאינו כן, אלא יש ללמוד שכמו שימי הטהרה של הנקבה הם פי שנים מימי הטהרה של הזכר, כן אף ימי הטמאה של הנקבה הם רק פי שנים משל הזכר, והיינו שני שבועות. אלא אנחנו כיון שאנו דורשים צורת הקריאה שאנו קוראים שבועיים, אין צריך לימוד מיוחד ללמוד שהיא טמאה רק שבועיים:

בית שמאי: שכתוב במשנה בזבחים שהקרבנות שצריך להזות מהם על גבי המזבח ב' מתנות שהן ארבע, וכגון עולה ושלמים ואשם, אם כדיעבד נתן רק מתנה אחת הקרבן כשר. ונחלקו בית שמאי ובית הלל בקרבן חטאת שבמקום שנתן ד' מתנות על ד' קרנות המזבח, שלבית שמאי כשר רק כשנתן ב' מתנות, ולבית הלל כשר אפילו אם נתן רק מתנה אחת.

ואמר רב הונא שיסוד מחלוקת בית שמאי ובית הלל שכתוב ג' פעמים בחטאות החיצונית 'ונתן על קרנת מזבח העולה', וב' פעמים כתוב 'קרנת' חסר, ועוד פעם אחת מלא 'קרנות'. ובית שמאי שדורשים לפי האופן שאנו קוראים בתורה, כיון

שאנו קוראים 'קרנות' שהוא לשון רבים, דורשים שד' פעמים הוא לגופו שיש מצוה לתת הדם על ד' קרנות המזבח, ועוד ב' פעמים היינו שהם מעכבים שכשלא נותן ב' פעמים לא יוצא ידי חובה. ובית הלל דרשו לפי הכתיב וכיון שפעמים כתוב קרנת לשון יחיד ועוד פעם אחת לשון רבים קרנות, היינו ד' ג' למצוה ועוד אחד לעכב.

רבי שמעון: שיש מחלוקת בברייתא במספר הדפנות שלרבי שמעון צריך שיהא ג' דפנות של ז' טפחים, והשלישית תהא דופן של טפח, ולחכמים מספיק בב' דפנות כהלכתן, והשלישית מספיק דופן של טפח.

והגמ' מבארת שכתוב בפס' 'בסכת תשבו שבעת ימים' וכן כתוב 'כל האזרח בישראל ישבו בסכת' 'כי בסכות הושבתי' שחכמים דרשו לפי המסורת של הכתיבה, שכתוב פעמים בלשון יחיד סכת ועוד אחד בלשון רבים סכות, נמצא ד' סכות, ואחד צריך ללמד אותנו את גוף מצוה סוכה, ועוד ג' פעמים למספר הדפנות, וההלכה למשה מסיני מיעטה שאין צריך דופן שלימה אלא מספיק טפח בדופן השלישית. ורבי שמעון סבר שהולכים אחר צורת הקריאה, וכיון שהכל קוראים בלשון רבים נמצא ו' פעמים, ופעם אחת שכתוב הוא לגוף המצוה, ונשאר ד' פעמים לשון סוכה שצריך ד' דפנות וההלכה למשה מסיני ממעטת שהדופן הרביעית מספיק שתהא של טפח.

רבי עקיבא: הדין שרביעית דם מטמאה באהל כמו שמת מטמא באהל. ודעת רבי עקיבא שגם אם הרביעית דם היא הגיעה משני מתים, גם כן מטמא באהל. שהרי כתוב 'ועל כל נפשות מת לא יבא', ונקרא נפשות בלשון רבים שגם אם הגיעה משני מתים מטמא. וחכמים סוברים שכיון שכתוב 'נפשת מת' בלשון יחיד, רק אם הרביעית ממת אחד מטמא באהל ולא כשהגיע משני מתים.

קושיא: מתקיף לה רב אחא בר יעקב: כיצד ר' יוחנן אמר שרק ה' תנאים סוברים שדורשים לפי המקרא, ומשמע שיש שסוברים שהולכים אחר אם למסורת, היינו אחר ימה שכתוב. והרי ודאי שכולם מודים שהולכים לפי המקרא, שהרי הברייתא לומדת שהמקור לאיסור בשר בחלב מהפס' 'לא תבשל גדי בחלב אימו' וביארה הגמ' שאנו דורשים לפי המקרא שפירושו חלב, ולא כהכתוב שהוא חלב.

תירוץ: הגמ' מפרשת עכשיו את כל הה' תנאים שהבאנו לעיל הסוברים שדורשים לפי קריאת הפס' ולא לפי כתיבתו, שבאמת אין שום תנא שחולק עליהם.

רבי ורבנן: שנחלקו אם מה שכתוב ירשיעון אלהים, שלשון זה נראה כרבים היינו שני דיינים, מלבד הדיין שכתוב לפני כן, וגם מה שכתוב לפני כן נלמד מכאן שהכוונה לשני דיינים, נמצא שצריך ד' דיינים וכיון שאין ב"ד שקול, מוסיפים דיין חמישי. ורבנן שחולקים סוברים שכיון שכתוב בתחילה עד האלהים יבא דבר שניהם' ועכשיו כתוב ירשיעון האלהים היינו עם האלהים שכתוב למעלה הם שנים.

רבי יהודה בן רועץ: אין מי שחולק על הדרשא שלו.

בית שמאי: אין בית הלל חולקים על בית שמאי שאין דורשים לפי המקרא, אלא שסברו שיש מיעוט מיוחד שמלמד אותנו שבדיעבד אף הזאה אחת מהני, שכתוב ג' פעמים 'וכפר עליו הכהן'. ושלא נלמד מחטאות הפנימיות ששם כתוב שאם חיסר הזאה אחת, מעכב. אלא לומדים מהשאר הקרבנות שמקריבים בעזרה, שדינם שרק מתנה אחת מעכבת.

רבי שמעון: גם רבנן שאומרים שמספיק ב' דפנות כהלכתן והשלישית מספיק שתהא טפה, אינו משום שדרשו אחר הכתוב שכתוב בסכת לשון יחיד, אלא באמת אף רבנן מודים שדורשים את המקרא, אלא שסברו שסכת אחד צריך אף לסכך.

ורבי עקיבא: אף רבנן מודים שדורשים לפי צורת הקריאה, אך סברו שמה שקוראים בלשון רבים נפשות היינו שהכוונה לכל אחד מהעולם.

קושיא: והתניא לטטפת לטטפת לטוטפות הרי כאן ארבע: הרי ודאי שיש שיטות תנאים שדורשים כמו המסורת הכתובה בתורה ולא כמו המקרא.

שיש מח' רבי ישמעאל ורבי עקיבא מנין שצריך ד' בתים בתפילין, שרבי ישמעאל סבר כיון שכתוב לטטפת לטטפת לטוטפות, פעמים בלשון יחיד ופעם אחת בלשון רבים ביחד ד' פעמים. ונמצא שדרש לפי המסורת הכתובה ולא לפי צורת הקריאה. אמנם רבי עקיבא חולק ודורש שטט במקום הנקרא כתפי פירושו שתיים ופת באפריקי פירושו שתיים.

וחוזרת אם כן שאלת הגמ' לפי מי שדורש כהמסורת מנין שבשר בחלב אסור, והרי המסורת הכתובה נראה שהכוונה לחלב.

תירוץ: אלא לעלם פליגי, והני מילי כי פליגי היכא דשני קרא ממסורת: שיש שני סוגים של שינויים בן המקרא למסורת, שפעמים הוא בעקבות כתיב חסר וכתוב

מלא, ובזה ודאי שיש מח' אם דורשים כהמקרא או כהמסורת. ויש שהוא בלא שינויים וכדוגמת תיבת חלב, שכזה לכפי כולם דורשים כמו המקרא.

קושיא: והרי יראה יראה זכי הדדי נינהו ופליגי: גם בפס' 'שלוש פעמים בשנה יראה כל זכורך' שמכאן נלמד מצות עליה לרגל, ויוחנן בן דהבאי אומר בשם רבי יהודה בן תימא, שיש לדרוש בפס' תיבת יראה גם את המסורת וגם את המקרא, [דהיינו גם יִרְאָה וגם יִרְאָה] ומקישם זה לזה שכדרך שבא ליראות לפני ה', דהיינו שה' רואה כל מי שבא לעזרה, כך בא ליראות לפני ה' דהיינו שהוא בא לראות את השכינה, ולכך מי שסומא פטור מהראיה. ואילו שאין חילוק בין צורת הכתיבה של המסורת לצורת הכתיבה של המקרא.

מסקנת הגמ': אלא אמר רב אחא בריה דרב איקא: שבאמת הטעם שבשר בחלב אסור, אינו משום שדורשים את המסורת, אלא כיון שהתורה כתבה האיסור בלשון בישול, ובישול צריך להיות בדבר הנוזל והיינו חלב, ולא בחלב שהרי אין דרך לבשל בו.